

APLICATIU

GUIA DOCENT

1. Dades de l'assignatura

Nom de l'assignatura	RELIGIÓ I CULTURA EN EL MÓN CONTEMPORANI
Codi	100077
Crèdits ECTS	6
Curs i període en el que s'imparteix	Curs 2011-2012, segon quadrimestre
Horari	http://webs2002.uab.es/departament_filosofia/ o http://www.uab.es/lletres/
Lloc on s'imparteix	Facultat de Lletres (l'aula apareixerà als horaris)
Llengües	català

Professor/a de contacte

Nom professor/a	JAUME MENSA I VALLS
Departament	DEPARTAMENT DE FILOSOFIA
Universitat/Institució	UNIVERSITAT AUTÒNOMA DE BARCELONA
Despatx	B7-102
Telèfon (*)	93 586 8392
e-mail	Jaume.mensa@uab.cat
Horari d'atenció	Dijous, 10:30-11:30

2. Equip docent

Nom professor/a	JAUME MENSA VALLS
Departament	FILOSOFIA
Universitat/Institució	UAB
Despatx	B7-102
Telèfon (*)	93 586 83 92
e-mail	Jaume.mensa@uab.cat
Horari de tutories	Dimarts, 10:30-11:30

3.- Prerequisits

No n'hi ha

4.- Contextualització i objectius formatius de l'assignatura

"Religió i cultura en el món contemporani" és una assignatura de sis crèdits que s'insereix dintre de la matèria de Filosofia, juntament amb "Elements de bioètica" i "Ciència, tècnica i pensament en el món contemporani". Forma part dels 60 crèdits optatius programats per al quart curs dels estudiants d'Humanitats. L'assignatura estudia textos fonamentals de les grans religions

5.- Competències i resultats d'aprenentatge de l'assignatura

Competència

CE1. Resumir els arguments centrals dels textos fonamentals de l'assignatura.

Resultats d'aprenentatge

Entén els textos i sap distingir els aspectes més importants

Competència

CE2. Organitzar i redactar textos escrits d'una manera clara, correcta i apropiada.

Resultats d'aprenentatge

Presenta els exercicis i treballs fent servir la metodologia apropiada

Competència

CE3. Identificar els principis ètics i morals de les religions i de la seva presència en les societats actuals.

Resultats d'aprenentatge

Analitza la presència d'elements religiosos i de les religions en la societat actual

Competència

CT1. Relacionar conceptes i informacions de diverses àrees humanes científiques i socials.

Resultats d'aprenentatge

Sap interpretar críticament idees, actituds i fets, aplicant els coneixements adquirits durant els estudis

Competència

CG1 Desenvolupar un pensament i un raonament crítics

6.- Continguts de l'assignatura

1. El concepte de religió. L'estudi de les religions
2. Panorama mundial de les religions
3. Les grans religions abrahàmiques
  - 3.1. El judaisme
  - 3.2. El cristianisme
  - 3.3. L'islam
4. Les grans religions orientals
  - 4.1. L'hinduisme
  - 4.2. El budisme
5. La religió en la societat actual

7.- Metodologia docent i activitats formatives

La docència combina exposicions generals sobre cada religió i sobretot comentaris dels textos més nuclears. Per facilitar aquest treball, l'alumne disposarà d'un dossier amb apunts i els textos comentats.

A més, l'estudiant haurà de fer unes lectures personals, també de textos importants.

En petit grup haurà de preparar dos treballs i exposar-los a classe

S'utilitzarà el Campus Virtual

TIPUS D'ACTIVITAT	ACTIVITAT	HORES	RESULTATS D'APRENTATGE

Dirigides

Exposicions sobre aspectes generals de cada religió	15	Coneixement general de cada religió
Comentaris de text	30	Aprofundiment en aspectes concrets i molt importants de cada religió

Supervisades

Esquemes i resums sobre aspectes concrets	3	Visió general de la presència de la religió en el món
Treball de lectura de diaris (en cooperació)	5	Capacitat crítica, de relació
Treball (en cooperació) sobre dos textos	25	Adquireix el lèxic bàsic, relaciona conceptes, visió general
Exposicions	5	Comunicació
Preparació prèvia de les classes	15	

Autònomes

Lectures obligatòries de textos fonamentals de les grans religions: Gènesi, I-XI; Mateu V-VII; Alcorà 96,1-5; 74,1-7; 106; 93; 94; 103; 91; 107; 86; 95; 101; 100; 92; 87; 80; 81; 84; 79; 88; 1; 113; 114; <i>Els Upanixads</i> (ed. H. Le Saux), Barcelona, Claret, 2001; Sutra del cor.	15	Familiaritat amb textos fonamentals de les grans religions Relaciona els textos amb els aspectes generals de la religió a la qual pertanyen i d'altres religions
Consulta de bibliografia i ampliació de conceptes	15	Consolida els coneixements i els contrasta amb altres fonts
Estudi i preparació d'exàmens	22	Fixa els coneixements adquirits

8.- Avaluació

L'avaluació del curs és continuada i pressuposa l'assistència a classe i el seguiment constant del curs. L'estudiant supera el curs si assoleix les evidències indicades en els resultats d'aprenentatge de la taula següent. Per aprovar el curs cal que la mitjana de les diverses activitats sumi com a mínim 5. Si un alumne no aprova un o tots dos exàmens i la mitjana del curs no resulta aprovada, haurà de repetir l'examen en el dia assignat per a reavaluació. En cas que no aprovi algun examen, però la mitjana del curs estigui aprovada, no cal que es presenti a reavaluació. Si vol, però, ho pot fer per apujar la nota de l'examen suspès.
Els treballs no són objecte de reavaluació, encara que estiguin suspesos.

Hom qualificarà amb no presentat l'alumne que només hagi presentat activitats d'avaluació per valor del 50 % o menys.

No hi ha segona convocatòria

El professor assignarà un dia de revisió d'examen un cop hagi avaluat les cinc activitats del curs i hagi posat la nota global de qualificació. Els estudiants que han de fer la reavaluació tindran un dia específic de revisió un cop hagin fet l'esmentada activitat de reavaluació.

ACTIVITATS D'AVALUACIÓ

HORES

RESULTATS D'APRENTATGE

Definició de religió i comentari personal Valor: 10 %	3*	Capacitat de sintetitzar i de relacionar els conceptes més importants relacionats amb la religió i l'estudi de les religions. Comentari personal i crític
Examen parcial 1: tema 3 (Judaisme i cristianisme) Valor: 20 %	1,5	Coneixement dels textos llegits (lectures obligatòries). Capacitat de relacionar-los amb conceptes treballats a classe. Valoració crítica
Treball en cooperació 1: comentari d'un text de l'hisduisme o del budisme Valor: 35 %	25*	Planificació, capacitat d'anàlisi i síntesi del text. Correcció del treball. Exposició a classe.
Treball en cooperació 2: Dossier de premsa Valor: 15 %	5*	Elaborar un dossier de premsa de les notícies que surtin en dos mitjans de comunicació escrits sobre "Religió i cultura" durant una setmanes. Breu exposició a classe
Examen parcial 2: tema 3 (Islam) i tema 4 Valor: 20 %	1,5	Coneixement dels textos llegits. Capacitat de relacionar-los amb conceptes treballats a classe. Valoració crítica

*Ja estan comptabilitzades en les activitats d'aprenentatge

9- Bibliografia i enllaços web

a) obres de referència o manuals (4-5 títols)

- H. SMITH, *Las religiones del mundo*, Barcelona, Kairós, 2000;
 F. Díez de VELASCO, *Introducción a la Historia de las Religiones*, Madrid, Trotta, 2002;
 M. GUERRA, *Historia de las religiones*, Madrid, BAC, 2002;
 X. MELLONI, *L'U en la multiplicat. Aproximació a la multiplicat i unitat de les religions*, Barcelona, Ed. Mediterrània, 2003;
 H. KÜNG, *En busca de nuestras huellas. La dimensión espiritual de las religiones del mundo*, Barcelona, Debate, 2004;
 A. BENTUÉ, *Déu i els déus*, Barcelona, Ed. Claret, 2006.

b) bibliografia de temàtica específica (especificar si és de lectura obligatòria) (entre 2 i 3 títols per bloc temàtic)

Tema 1

J. Martín Velasco, *Introducción a la fenomenología de la religión*, Madrid, 1978;
L. Duch, *Antropología de la religión*, Barcelona, 1997.

Tema 2

B. Dumortier, *Atles de les religions. Creences, pràctiques i territoris*, Barcelona, Pòrtic, 2003.

Tema 3

Textos: *La Bíblia*, Fundació Bíblica Catalana, Barcelona, Editorial Alpha, 1968; *La Bíblia de Montserrat*, Andorra, Editorial Casal i Vall, diverses edicions; *Bíblia catalana interconfessional*, Barcelona, Editorial Claret, 1993. En castellà: *Bíblia de Jerusalem*, Bilbao, Desclée de Brouwer. *El Corán* (trad. de J. Vernet), Barcelona, Planeta, 1963; Barcelona, Planeta, 2003; *El Corán* (trad. de J. Cortés), Barcelona, Herder, 1986. *L'Alcorà* (trad. de M. d'Epalza), Barcelona, Proa, 2001

Estudis: Joan Ferrer, *La Bíblia, un món literari, una presència misteriosa* (Col·lecció Textos, 19), Vic, Institut Superior de Ciències Religioses de Vic, 2005; D. Bramon, *Obertura a l'islam*, Barcelona, Cruïlla, 2001. Bell-Watt, *Introducción al Corán*, Madrid, Ediciones Encuentro, 1987 (i reedicions)

Tema 4

Textos: *Himnos védicos* (ed. F. Villar Liébana), Madrid, Ed. Nacional, 1975; *Los vedas* (ed. J. B. Bergua), Madrid, Clásicos Bergua, 2001; *Upanisads* (ed. D. de Palma), Madrid, Siruela, 1995; *La ciencia del brahman. Once Upanishad antiguas* (ed. A. Agud / F. Rubio), Madrid, Trotta, 2000. *Els Upanixads* (ed. H. Le Saux), Barcelona, Claret, 2001; *Bhagavad Gita* (ed. J. Mascaró [cat.]), Palma, Moll, 1983; *Bhagavad Gita* (ed. C. Martín), Madrid, Trotta, 1997; *El sutra del corazón. Texto tibetano y traducción* (ed. i com. Khenchen Sherab, trad. F. Mestanza), Barcelona, Kairós, 2003; *El Dammapada. La sendera de la perfecció* (ed. J. Torres i Godori), Barcelona, PAM, 2001; Hui Neng, *El sutra del estrado* (ed. L. Ramírez), Barcelona, Kairós, 2000; Thich Nhat Hanh, *Las enseñanzas del Buda. Los tres sutras fundamentales*, Barcelona, Ed. Oniro, 2002.

Estudis: G. Flood, *El hinduismo*, Madrid, Cambridge University Press, 1998; P. Harvey, *El budismo*, Madrid, Cambridge University Press, 1998.

10.- Programació de l'assignatura

Tema 1. El concepte de religió. L'estudi de les religions

1. Concepte de religió
2. Característiques de la religió
3. Models de classificació
4. Les religions com a objecte d'estudi

5. Les ciències de la religió

Tema 2. Panorama mundial de les religions*

1. Evolució recent de les grans religions
4. Comentaris

Tema 3. Les religions abrahàmiques

3.1. El judaisme

1. La Bíblia jueva: llibres i parts
2. Esquema d'història d'Israel: etapes principals*
3. El Pentateuc
Comentari de text: Gènesi 1,1-2,4a
Excurs a propòsit de Gn 1,27
4. La història deuteronomista i el Cronista
Comentari de text: Deuteronomi 5,6-21 (i Èxode 20,1-17)
5. Els profetes
Comentari de text: Isaïes 52,13-53,12
6. Els llibres sapiencials i poètics
Comentari de text: Proverbis 1,20-33
7. Recapitulació temàtica: Déu, home, món, història i messianisme segons el judaisme. El judaisme en la vida de cada dia*

3.2. El cristianisme

1. Palestina en temps del *Nou Testament*
2. Origen del cristianisme: Jesús de Natzaret. El *Nou Testament*
Comentari de text: Mateu 5,43-48
3. Evangeli i evangelis
Comentari de text: Lluc 24,13-35
Comentari de text: Joan 1,1-18
Excurs: el Déu cristià, U i Tri
4. Pau, l'Apòstol dels gentils
Comentari de text: Actes XVII,16-34
5. Recapitulació: lectura cristiana de l'Antic Testament. La fe en Jesucrist. L'any litúrgic*

3.3. L'islam

1. Introducció general*

- 1.1. Aclariments de vocabulari
- 1.2. Esquema històric de l'expansió de l'islam*
Lectura: *Alcorà* 9,29
- 1.3. Les branques de l'islam: sunnisme, xiisme, kharigisme*
- 1.4. Escoles jurídiques*

2. Mahoma

- 2.1. Primer període mequí
- 2.2. Segon període mequí
- 2.3. Tercer període mequí
- 2.4. L'hègira
- 2.5. L'home polític

Comentaris de text: Alcorà 96,1-5 i 97

3. L'Alcorà

- 3.1. Característiques generals
- 3.2. L'estil alcorànic. Recursos literaris més utilitzats
- 3.3. Els períodes de revelació. Característiques
- 3.4. Transmissió del text .Lectura de diversos fragments

4. Els cinc pilars

- 4.1. La professió de fe. Lectura: *Alcorà* 112 i 101
- 4.2. L'oració. Lectura: *Alcorà* 29,45
- 4.3. L'impost alcorànic. Lectura: *Alcorà* 2,261
- 4.4. Abstinència durant el Ramadà
- 4.5. Pelegrinatge a la Meca

5. La vida quotidiana

- 5.1. L'estat de puresa ritual
- 5.2. L'esforç en el camí de Déu
- 5.3. Festivitats
- 5.4. Prescripcions alimentàries. *Comentari de fragments*
- 5.5. Moments significatius de la vida. *Lectura de fragments*

Tema 4. Les grans religions orientals

4.1. L'hinduisme

1. La religió vèdica

- 1.1. Presentació general
- 1.2. *Els vedes*
Lectura: *Rig Veda* X, 129
- 1.3. El politeisme vèdic

Lectura: Rig Veda 1,164,37

2. Els Upanixads

2.1. Aproximació

2.2. Context, classificació i conceptes fonamentals

Lectures: Kena Upanixad I,1-8, Katha Upanixad 6,1.6

3. L'hinduisme clàssic

3.1. Aproximació. Les grans epopèies

3.2. El *Bhagavad Gita*

Lectura de fragments

4.2. El budisme

1. Introducció

1.1. Buda i el nucli del seu ensenyament

1.2. Desenvolupament històric del budisme

2. Budisme Hinayana i budisme Mahayana

Lectura comentada: fragments del Dhammapada

Comentari de text: Sutra del cor*

Comentari de text: El silenci penetrant

3. El budisme a Xina i al Japó

Tema 5. La religió en la societat actual

ACTIVITATS D'APRENTATGE

DATA/ES	ACTIVITAT	LLOC	MATERIAL	RESULTATS D'APRENTATGE
Del 14 de febrer al 5 de juny	Exposicions sobre aspectes generals de cada religió Comentaris de text	Aula assignada	Dossier i textos religiosos indicats	Coneixement general de cada religió Aprofundiment en aspectes concrets i molt importants de cada religió
Del 14 de febrer	Lectures obligatòries	Casa	Bibliografia	Familiaritat amb textos

al 5 de juny		Biblioteca		fonamentals de les grans religions Relaciona els textos amb els aspectes generals de la religió a la qual pertanyen i d'altres religions
29 de març	Examen 1	Aula		Coneixement dels textos llegits (lectures obligatòries). Capacitat de relacionar-los amb conceptes treballats a classe. Valoració crítica
7 de juny	Examen 2	Aula		Coneixement dels textos llegits (lectures obligatòries). Capacitat de relacionar-los amb conceptes treballats a classe. Valoració crítica
Cada dimarts (10'), en funció dels grups	Exposició del treball 2 (un grup)	Aula	Resum (1-2 folis)	Exposició a classe
29 i 31 de maig	Exposicions del treball 1	Aula	Presentacions .ppt	Exposició a classe.
Dia assignat per Gestió Acadèmica	Reavaluació	Aula assignada		

LLIURAMENTS

DATA/ES	LLIURAMENT	LLOC	MATERIAL	RESULTATS D'APRENTATGE
6 de març	Definició de religió i comentari personal	Aula	Treball de 2 pàgines	Capacitat de sintetitzar i de relacionar els conceptes més importants relacionats amb la religió i l'estudi de les religions. Comentari personal i crític
Dia de l'exposició	Treball en equip 1	Aula	Treball de 10-15 pàgines	Planificació, capacitat d'anàlisi i síntesi del text. Correcció del treball.
Dia de l'exposició	Treball en equip 2	Aula	Informe de 2 pàgines i dossier amb les notícies	Elaborar un dossier de premsa de les notícies que surtin en dos mitjans de comunicació escrits sobre "Religió i cultura" durant una setmanes. Breu